

stra decipitur, qui in temporalibus gaudiis gaudet et lætatur. Decipiuntur qui gaudent in prosperitatibus hujus sæculi, quoniam si diem mortis suæ ad memoriam reducerent, prius peccata sua plorarent, quam de rebus vanis riderent. Qui de rebus vanis rident, si mala quæ passuri sunt, in mente haberent, non riderent, sed lugerent. Unde etiam Salomon ait: *Risus dolore miscebitur, et extrema gaudii luctus occupabit* (Prov. xiv, 13). Et Dominus in Evangelio: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur* (Matth. v, 5). Non dixit, Beati qui rident: sed *Beati qui lugent*: quia vere illi sunt beati qui peccata sua lugent, non illi qui de rebus vanis rident. Qui secundum Deum lugent, beati sunt, quoniam ipsi consolabuntur. Et Jacobus apostolus stulte ridentes increpat dicens: *Risus vester vertetur in luctum, et gaudium in mœrorem* (Jacobi iv, 9). Stultus in risu exaltat vocem suam; sapiens autem vix tacite ridebit (Eccli. xxi, 23). Risum ergo, soror dilecta, quasi errorem devota, et temporalem lætitiã in luctum commuta. Quare? Scilicet ut beatifices te, si in hac peregrinatione ploraveris: videlicet ut in die mortis tuæ beata inveniaris, si te ipsam in hoc mundo ploraveris. Cognosce te peregrinam esse in hoc mundo, quia non est hic patria tua, sed in cœlo: non habes hic civitatem manentem; quia Deus promisit tibi in cœlo Jerusalem cœlestem, ad quam David propheta pervenire desiderabat, cum dicebat: *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, In domum Domini ibimus* (Psal. cxxi, 4). Tali etiam desiderio ardebat Christi servus, qui dicebat: *Cupio dissolvi, et esse cum Christo* (Philipp. i, 23). Ille etiam ad cœlum pervenire cupiebat, qui dicebat: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est, habitavi cum habitantibus Cedar* (Psal. cxix, 5). Quando hæc dicebat, de vanitatibus hujus mundi non ridebat, sed de hac peregrinatione lugebat.

153. Igitur, honesta virgo, gaudium tuum semper sit in cœlo. Tui cordis lætitiã semper sit modesta et tranquilla, juxta quod Apostolus ait, *Gaudete in Domino semper; iterum dico, gaudete* (Philipp. iv, 4): et alio loco dicit, *Fructus autem Spiritus est gaudium* (Galat. v, 22). Tale gaudium non perturbat mentem fecunditate ridendi, sed sublevat animam per desiderium perveniendi ad cœlestem patriam, ubi possit audire: *Intra in gaudium Domini tui* (Matth. xxv, 21). Facies hominis est speculum cordis. Per risum potest homo cognoscere cor sanctimonialis femine. Risus et joci inutiles conscientiam vanam ostendunt sanctimonialis femine: plerumque quale sit cor femine sanctimonialis, demonstrat risus et jocus turpis. Non enim illa imprudenter rideret, si cor castum haberet: nunquam rideret lascive, si lasciviam non haberet in mente. Sic enim ait Dominus: *Ex abundantia cordis os loquitur* (Matth. xii, 34). Ergo ex abundantia vanissimi pectoris **SSS** ridet facies virginis. In mente femine si vanitas non esset, de vanitate nunquam rideret. Mens casta plus gaudet in luctu quam risu. Certe

si sanctimonialis femina haberet in mente veram castitatem, plus amaret lacrymas, quam lætitiã temporalem. Si ad memoriam reduceret, suas negligentias, et inferni poenas, plus diligeret lacrymas quam risus. Ubi risus et jocus abundat, ibi perfecta charitas non regnat. Si sanctimonialis perfecte Christum diligeret, non rideret, sed cum desiderio illius indesinenter ploraret: quia qui perfecte Christum diligit et timet, non ridet, sed amore ejus luget. Miror quare illa quærit jocos et risus, quæ ideo venit ad monasterium, ut pro peccatis suis funderet lacrymas. Miror quare non habet verecundiam, quæ in risu exaltat vocem suam. Quam turpe est ei ridere, quæ in hac peregrinatione debuerat peccata sua plorare! Nos miseri, quare ridemus, qui de omnibus operibus nostris in conspectu Angelorum, et omnium sanctorum Deo rationem reddiuri sumus? Ideo melius est nobis in hac vita lugere peccata nostra, ut a Domino possimus consequi veniam in futuro. Obsecro igitur te, soror venerabilis, ut risus et jocos caveas, et pro peccatis tuis indesinenter lacrymas fundas: jocos et risus fuge, et peccata tua incessanter luge. Audi, sponsa Christi, quid sponsus in Canticis canticorum sponsæ loquitur, dicens: *Oculi tui sicut piscina in Esebon* (Cantic. vii, 4). Bene oculi sponsæ sicut piscina dicuntur, quia dum sancta anima de hac peregrinatione plorat, per gratiam Dei a peccatis se lavat. Sic sanctimonialis femina debet sine intermissione lugere, ut se a peccatis suis possit lavare. Igitur, soror charissima, si in hac vita peccata nostra perfecte ploraverimus, et a vanitatibus hujus mundi recesserimus, peccatorum nostrorum veniam nos obtinere credimus

LXVI. — De non vagando foras.

154. Honestissima soror, audi quomodo Jeremias propheta nostras iniquitates plorat, dicens: *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color ejus optimus? Dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum* (Thren. vi, 1). Per aurum intelligimus vitam Religiosorum hominum, quæ antea erat per gloriam virtutum clara; nunc vero per turpes operationes est obscura. Color optimus auri significat habitum sanctitatis, qui per bona opera prius erat pretiosus atque optimus; nunc vero per vitia et sæcularia opera est mutatus, et vilis atque despectus. Vere est mutatus habitus optimus Religiosorum virorum, videlicet monachorum, canonicorum, et sanctimonialium feminarum, quando amplius componitur, ut placeat in conspectu populi, quam ut placeat in conspectu Dei. Vere est mutatus optimus color auri, quando plus aptatur habitus Religiosorum, virorum ut placeat per vanam gloriam in conspectu hominum, quam ut placeat per humilitatem ante Deum. Certe hodie sunt mutata Religiosorum virorum optima vestimenta, quando magis ornantur ut placeant in palatio regis, quam in conspectu Creatoris. Sequitur: *Dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum*. Lapidem sanctuarii designant Religiosos viros, qui nunquam

LXVII. — De tentatione.

debet foris vagari, sed in secreto monasterii ante oculos Dei semper commorari. Sed dispersi sunt hodie lapides sanctuarii in capite omnium platearum, quando Religiosi viri quærendo vana et sæcularia foris vagantur. In capite omnium platearum lapides sanctuarii sunt dispersi, quando viri Religiosi plus desiderant in palatio regis versari, quam intra claustrum monasterii commorari. Dispersi sunt, quando plus desiderant audire superflua verba divitum, quam præcepta Scripturarum. In capite platearum disperguntur, quando plus lætantur in convivii et locutionibus divitum, quam in paupertate et abstinentia Religiosorum fratrum. Servi Dei plus debent diligere legumina in monasterio, quam opulenta convivia in sæculo. Religiosi viri plus debent amare olera inter suos fratres, quam multitudinem ciborum inter divites. Viri Religiosi amplius debent gaudere in mensa pauperum fratrum, quam in mensa regum. Quare? Quia, sicut ait Augustinus, melius est minus egere, quam plus habere. **SSA** Melius est pro Christo in monasterio paupertatem sustinere, quam in sæculo multas divitias habere.

155. Necessè est igitur ut quisque Religiosus, si salvari desiderat, sæculum contemnat, et sese intra monasterii claustra concludat. Debet Religiosus vir conventus sæcularium hominum fugere, et societatem servorum Dei requirere. Viri Religiosi plus debent diligere claustra, quam aulam. Nunc igitur audi quæ dico, ausculta quæ moneo. Melius est tibi in claustro sedere quam plateas civitatis circuire: plus dilige in monasterio consistere, quam civitates videre. Melius est quiescere intra parietes monasterii, quam apparere in conspectu populi. Si te inclusis in claustro, amaberis a Christo. Quod bene in Canticis canticorum sponsus insinuat, cum sponsæ loquitur, dicens: *Hortus conclusus, soror mea, hortus conclusus, fons signatus* (Cantic. iv, 12). Unaquæque sancta anima, hortus conclusus esse intelligitur, quia dum virtutes nutrit, flores gignit, virtutibus se nutrit, reficit: fructus quos germinat, eisdem custodit. *Conclusus*, enim hortus sancta anima esse dicitur, quia dum amore vitæ æternæ a strepitu sæculari se abstrahit; dum visus hominum abscondit; dum se propter Deum, ne ab hominibus videatur, includit; dum humanas laudes contemnit; ipsa bona contemnere intentione se circumsepit, ne ad interiora rapienda hostis antiquus irrumpere possit. *Fons enim signatus* dicitur, quia dum cœlestia assidue cogitat, et scientiam Scripturarum semper in ventre memoriæ congregat, quasi aquas viventes sancta mens in se gignere non cessat, ex quibus sitientes proximos reficere valeat. Igitur, soror charissima, sicut superius dixi tibi, si dum vivis, te ipsam pro amore Christi intra parietes claustri incluseris, et perfecte præceptis Regulæ adhereris, post hanc vitam cum eodem Domino nostro Jesu Christo sponso tuo in thalamo lætaberis. Amen.

156. Honestissima soror, audi Jacobum apostolum dicentem: *Resistite diabolo et fugiet a vobis* (Jacobi iv, 7). Et beatus Hieronymus dicit: « Nihil eo fortius qui diabolum vincit: et nihil imbecillius, quam ille qui a carne sua superatur. » Sagittæ diaboli frigore vigiliarum, et jejuniorum paritate sunt exstinguendæ. Callidus inimicus noster semper exquirat unde nos decipere possit, et non tantum curat jugulare corpora, sed animas, quasi lupus gregem. Diabolus dissipat animas, cum fidelem populum per tentationem necat: tamen diabolus non amplius tentat electos, quam permittat Deus (Job 1). Quando diabolus servos Dei tentat, eorum utilitatibus servit, cum eos per tentationes suas non decipit, sed erudit. Sæpe tentationes quas diabolus commovet ad interitum hominum, Deus convertit eas ad profectum animarum. Nunquam servi Dei tentationes diaboli sustinere potuissent, si nequitiam eorum pietas Dei non temperaret vel refrenaret. Quamvis diabolus semper cupiat tentare servos Dei, tamen si a Deo potestatem non accipit, non potest implere quod quærit. Unde et omnis voluntas diaboli semper est injusta, sed tamen permittente Deo justa est potestas ejus. Diabolus ex semetipso injuste quærit tentare servos Dei; sed eos qui tentandi sunt tentare non poterit, nisi ei Deus licentiam dederit. Unde et in libris Regum de diabolo scriptum est, quia *spiritus Domini malus exagitabat Saul* (I Reg. xvi, 14): ubi juste quasi spiritus Domini erat: sed cur malus erat? si malus erat, cur Domini erat? Sed in hoc loco comprehensa est duobus verbis et Dei potestas justa, et diaboli voluntas injusta. Nam spiritus malus erat per malam voluntatem, et idem spiritus Domini erat per acceptam justissimam potestatem. Diabolus non est jussor vitiorum, sed solummodo incentor: neque alibi potest fomenta concupiscentiæ succendere, nisi ubi prius graves delectationes cogitationis viderit. Sed si a nobis expellimus delectationes pravæ cogitationis, statim diabolus confusus recedit, et arma tentationis ejus franguntur.

157. Sæpe diabolus per speciem boni vult decipere servos Dei quando se simulat angelum lucis (II Cor. xi, 14): sed discretio **SSS** sanctorum tanta debet esse, ut inter bonum et malum valeat discernere, ne eos diabolus fraudulenter valeat decipere. Hæc est enim percunctatio Josue dicentis: *Noster es, an adversariorum?* (Josue v, 13.) Propter hoc Jeremiæ prophætæ dicitur: *Si pretiosum a vili separaveris quasi os meum eris* (Jerem. xv, 19). Diabolus in oculis sæcularium hominum terribilis est, sed in oculis electorum Dei vilis est. Increduli diabolum timent quasi leonem: illi vero qui in fide fortes sunt, diabolum despiciunt quasi vermiculum; et cum eum viderint, contemnant. Diabolus est serpens lubricus: sed si capiti ejus, hoc est, primæ suggestioni non resistitur, totus in intima cordis, dum sentitur, illabitur. Vitia diabolicarum tenta-

tionum fragilia sunt : sed si non caveantur, et per usum in consuetudinem transeant, in novissimis fortiter convalescunt; ita ut nunquam, aut cum difficultate vincantur. Diabolus quando decipere aliquem hominem querit, prius naturam uniuscujusque hominis intendit, et inde se applicat, unde videt hominem aptum ad peccandum. Unde beatus Isidorus : « Amplius tentat diabolus hominem ex parte illa qua eum videt per excrescentem humorem facile inclinari ad vitia; ut secundum humoris conspersionem adhibeat et tentationem : sicut ille qui aquam deducit, non eam per aliam partem mittit, nisi ubi eam melius currere cognoscit. » In tota vita diabolus cupit hominem decipere, sed amplius in fine. Et hoc est quod in principio serpenti dictum est : *Tu insidiaberis calcaneo ejus* (Gen. iii, 15). Tunc diabolus calcaneo hominis insidiatur, quando eum in fine vite decipere conatur; quia nimirum diabolus hominem quem spatio vite non decepit, in fine decipere disponit. Proinde, quamvis homo sit justus, nunquam tamen ita sibi fidat, ut sit in hac vita securus : sed semper humilis caveat, semperque ne in fine decipiatur, sollicitus pertimescat.

158. Igitur, soror mihi in Christo dilecta, necesse est ut deprecemur Deum omnipotentem, ne permittat nos tentari supra id quod possumus sustinere : quia semper Deus vires diaboli restringit, ne tantum noceat, quantum nocere cupit. Unde in Canticis canticorum Spiritus sanctus diabolum increpat, dicens : *Surge, aquilo; et veni, auster, perfla hortum meum, et fluant aromata illius* (Cantic. iv, 16). Per aquilonem, qui in frigore constringit et torpentes facit, quid aliud nisi immundus spiritus designatur, qui dum tentat et possidet omnes reprobos, a bono opere torpere facit? per Austrum vero, scilicet calidum ventum, Spiritus sanctus designatur; qui dum mentes electorum tangit, ab omni torpore relaxat, et ferventes in Dei amore facit. Ergo surgat aquilo, id est malignus spiritus ab Ecclesia, vel ab unaquaque fideli anima discedat : ne amplius tentet quam oportet : veniatque auster et perflat hortum sponsi, et fluant aromata illius; ut Spiritus sanctus videlicet adveniens ignem charitatis mentibus infundat, et a tentatione atque torpore negligentiae mentem solvat. Quod dum agit, aromata fluunt, quia adveniente Spiritu sancto, cor quod prius torpuerat, ad bona opera se excitat, et quasi hortus florescit, et post florem fructus redolentes ac reficientes facit, quibus se et proximos suos per bona exempla reficit.

159. (Interrogatio.) Frater charissime, rogo, ut ostendas mihi quod est remedium adversus tentationes demonum. (Responsio.) Soror mihi in Christo dilecta hoc est remedium ejus qui vitiorum vel demonum tentationibus aestuat, ut quanto amplius tentatur, tanto amplius ad orationem currat. Si ergo cogitationes hujus sæculi malæ et sordidæ conturbant cor tuum, et persuadent aliquid illicitum perpetrare per orationes puras et vigiliis sanctas de-

pellantur ab anima. Assidue cum omni devotione assiste in conspectu Domini in tempore orationis tuæ, ut imminuentem tentationem diaboli facilius possis evadere. Cognosce, venerabilis soror, quia non solum debemus pugnare contra diaboli tentationem, sed etiam contra vitia carnis. Quare? Quia caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem. Ideo tam perseveranter debemus orare, quousque possimus per gratiam Dei suggestiones carnalium desideriorum atque **SS6** tentationes demonum vincere. Frequens oratio extinguit impugnationem vitiorum. Oratio continua superat tela diaboli. Oratio est prima virtus adversus tentationum incursus. Igitur soror charissima, sicut jam dixi tibi, per orationes vinces tentationes diabolicas. Sed si adhuc sentis molestias carnis, si tangeris stimulis carnis, si memoria libidinis adhuc titillat animum tuum; si caro tua adhuc te impugnat, si te luxuria tentat, si te libido ad peccandum invitat : objice tibi memoriam mortis tuæ, propone tibi futurum judicium, reduce ad memoriam futura tormenta, propone tibi æterna supplicia; et etiam propone ante oculos tuos perpetuos ignes inferorum, propone tibi horribiles poenas gehennæ. Memoria ardoris gehennæ extinguat in te ardorem luxuriæ. Amen.

LXVIII. — De somniis.

160. Honestissima soror, ea quæ dicuntur ausculta. Sæpe in noctibus demones occurrentes conturbant sensus hominum per visiones : sæpe etiam aperta impugnatione grassantes corpora hominum verberant. Diverso modo fiunt somnia. Quædam somnia eveniunt per saturitatem, sive per exinanitionem; quæ etiam per experientiam nota sunt : quædam etiam ex proposita cogitatione oriuntur; nam sæpe quæ in die cogitamus, in nocte recognoscimus : multa somnia eveniunt ex illusionem immundorum spirituum, Salomone attestante, qui ait : *Multos errare fecerunt somnia, et exciderunt sperantes in illis* (Eccli. xxxiv, 7) : quædam autem visiones justo eveniunt modo, id est super revelationis mysterio, sicut in veteri Testamento legitur de Joseph filio Jacob, qui per somnium fratribus dicitur præferendus (Gen. xxxvii); vel sicut legitur in Evangelio de Joseph sponso Mariæ, qui per somnium est admonitus ut fugeret cum puero in Egyptum (Matth. ii). Nonnunquam accidunt permixtæ etiam visiones, id est cogitationes simul et illusiones, atque item cogitationes simul et revelationes, Daniel dicente : *Qui revelat mysteria, ostendit tibi quæ ventura sunt* (Dan. ii 29).

161. Quamvis autem quædam vera somnia sunt, tamen facile non debemus eis credere, quia e diversis imaginationibus nascuntur, et unde veniant perfecte non cognoscimus. Igitur somniis facile non debemus fidem adhibere; ne forte Satan in angelum lucis se transformans, aliquem hominem incautum decipiat. Aliquando demones quosdam curiosos et somnia observantes ita deceptoriam arte decipiunt, ut

quædam somnia non aliter eveniant quam ipsi dicunt : et ideo aliquando vera pronuntiant, ut in multis fallant. Sed quamvis ita somnia eveniant sicut; pronuntiant demones, tamen credenda non sunt; ne ex illusionem procedant, secundum testimonium Scripturæ dicentis : Si dixerint vobis, et ita e venerit, non credatis (Deut. xii, 2, 3). Somnia similia sunt auguriis, et qui ea observant, augurari noscuntur. Ergo somniis fides non est adhibenda, quamvis videantur esse vera. Qui in somniis vel auguriis spem suam ponit, non confidit in Deo; et talis est qualis ille qui ventum sequitur, aut umbram apprehendere nititur. Auguria mendacia, et somnia deceptoriam, utraque vana sunt. Non debemus credere somniis, ne forte decipiamur in illis. Spes nostra in Deo semper sit firma, et de somniis nulla nobis sit cura. Dignum valde est ut in Deo ponamus spem nostram, et in somniis nullam habeamus fiduciam. Ideo, soror charissima, te moneo, ut mens tua non sit in somniis vel auguriis intenta, sed in Deo omnipotenti sit firma. Si enim auguria vel somnia observaveris, cito decipieris. In omni vita tua contemne auguria et somnia, et pone spem tuam perfecte in Dei providentia; et in hac vita et in futura veniet tibi prospera. Amen.

LXIX. — De brevitate vite.

162. Soror charissima, audi verba Salomonis : *Quodcumque potest manus tua facere, instanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec scientia, nec sapientia erunt apud inferos, quo tu properas* (Eccli. ix, 10). Tantum enim in hac præsentem vitam est licitum operari bonum. In futura namque **SS7** vita jam non exspectatur operatio, sed bonorum operum retributio. Vita ista brevis est et caduca. Unde beatus Isidorus : « Qui longitudinem præsentis vite non de suo spatio, sed de ejus fine considerat, quam sit brevis et misera, satis utiliter pensat. » Igitur, soror dilecta mihi in Christo, si veram vitam queris, ad eam vitam tende, quæ est vera, pro qua es christiana, id est ad vitam æternam. Æterna vita est vitalis, ista est mortalis. Ideo debes in carne mori mundo, ne moriaris in anima Christo. Tunc quisque vivere creditur, si secundum sæculum moriens, in solo Deo vivit, in quo vivere promissit. De mora vite hujus tedium patitur justus, eo quod ad desideratam patriam tarde perveniat. Venturi exitus ignorantia hominibus est incerta : et dum quisque mori non arbitratur, confestim moritur. Unde festinet unusquisque emendare malum quod fecit, ne in iniquitatibus moriatur, et simul finiatur vita cum culpa. Diabolus quos viventes accendit ad vitia, morientes subito nititur pertrahere ad tormenta. Quamvis homo in hac vita justus sit, tamen cum de corpore isto egreditur, pertimescit ne supplicio dignus sit. Tranquilla vocatio commendat finem justorum hominum, ut ex eo intelligantur sanctorum Angelorum habere consortium, ex quo sine gravi vexatione de hoc mortali corpore egrediuntur. Jesus Christus Filius Dei

cum magno honore recipit servos suos ab hac vita recedentes in æterna beatitudine. Unde sponsa in Canticis canticorum loquitur dicens : *Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromatum*. (Cantic. vi, 1). Descendit, quia Ecclesiam visitans ad eos majori gratia venit, quos sanctis operibus et exemplis virtutum, odorem bonæ famæ proximis suis emittere cognoscit. In hortis pascitur, quando in virtutibus animarum delectatur. Lilia colligit, quando electos suos ab hac vita succidit, et ad gaudia æternæ vite eos transire facit. De talibus dicitur : *Preiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus* (Psal. cxv, 15). Tela consumitur filis, et vita hominis expenditur diebus singulis. In die mortis animæ electorum nimio terrentur metu, incertæ utrum ad præmium, an ad supplicia transeant. Quidam autem electi in fine suo purgantur a levibus peccatis : quidam vero in ipsa mortis suæ hora hilarescunt et gaudent ex contemplatione æternorum honorum.

163. Ideo voluit omnipotens Deus diem mortis nostræ nobis esse incognitum, ut semper ignoretur, semper esse proximus credatur; et tanto quis sollicitus sit in bono opere, quanto incertior est de sua evocatione. Demones suscipiunt animas malorum hominum in die mortis eorum, ut ipsi sint tortores in pœnis, qui fuerunt suasores in vitiis. Tunc maligni spiritus opera sua requirunt, quando anima de corpore egreditur : et nunc mala quæ suaserunt replicant, ut eam secum ad tormenta pertrahant. Ioi quis post mortem ducitur eruciandus : justus vero post laborem quiescit securus. Sicut enim electos beatitudo lætificat, ita credi necesse est quod a die exitus sui ignis peccatores exurat. Soror mihi in Christo dilecta, ideo in auribus tuis hæc expono, ut cognoscas quia necesse est nos terrena semper despiciere, et diem mortis nostræ semper in mente habere. Audi etiam quid Jacobus apostolus dicat : *Quæ est vita nostra, nisi vapor ad modicum parens?* (Jacobi iv, 15.) Iterum Salomon ait : *Ne glorieris in crastinum, ignoras enim quid superventura pariat dies* (Prov. xxvii, 1). Sollicite ergo, soror venerabilis, debes vivere, et terminum vite tuæ considerare quotidie, ut hujus sæculi blandimenta possis despiciere, et cœlestia bona acquirere. In omnibus operibus tuis considera novissima tua, et in æternum non peccabis (Eccli. vii, 40). Quia si ea semper consideraveris, nunquam, aut raro peccabis. Hac de causa te moneo, soror, ut in rebus vanis hujus mundi non læteris, quia sine dubio morieris. Nec habeas spem in rebus temporalibus, quia per nullam sortem poteris effugere mortem. Caro misera cur in terrenis lætatur, quæ ad manducandum vermibus præparatur? Honestissima soror, ideo hoc dixi, ut nunquam obliviscaris ordinem tuæ conditionis. Memento quia cinis es, et in cinerem reverteris. *Pulvis es, et in pulverem ibis* (Gen. iii, 19). Sic enim ait Dominus primo homini. Reduce etiam ad memoriam ea quæ Job de se locutus **SS8** est dicens : *Quasi putredo consumendus sum, et quasi vestimen-*

tum quod comeditur a tineâ (Job XIII, 28). Memoriam tuæ mortis tibi objice, diem exitus tui tibi propone, dies mortis tuæ semper sit in memoria tua, et recollectione illius perfecte caveas peccata et vitia. Amen.

LXX. — De morte.

164. Soror venerabilis, rogo ut audias verba cujusdam Sapientis, *O mors, quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis!* et iterum, *O mors, bonum est judicium tuum homini indigenti, et qui minoratur divitiis et viribus* (Eccli. XLI, 1, 3). Huic simile est quod ait beatus Isidorus: « O mors, quam dulcis es miseris, quam suavis es amare viventibus, quam jucunda es tristibus atque lugentibus! » Mors ponit finem omnibus malis in hac vita. Dat terminum malis in hoc sæculo, adimit omniæ calamitatem. Mors præbet terminum hominibus in tribulationibus in hoc mundo; sed heu! exspectata mors tarde venit. Igitur, soror charissima, melius est bene mori, quam male vivere: melius est non esse, quam esse infelicitate.

165. (Interrogatio.) Frater dilecte, rogo te, ut dicas si debemus mortuos lugere, aut pro amicis mortuis planctum facere. (Responsio.) Soror dilecta, ad hoc beatus Isidorus respondeat tibi: « Quamvis, » inquit, « pietas pro defunctis fidelibus plorare jubet; fides tamen pro eis lugere vetat. » Pro fidelibus igitur defunctis non debemus plorare, sed Deo gratias agere, quia eos de miseria hujus sæculi dignatus est liberare, et eos ad loca refrigerii, lucis ac pacis, sicut credimus, fecit transire. Defunctos fideles lugere non debemus, quos ad requiem migrasse non dubitamus. Honesta virgo, audi quæ dico. Illi homines sunt in morte plorandi, quos dæmones cum ignominia rapiunt; non illi quos Angeli cum honore suscipiunt: vel, illi sunt lugendi quos dæmones pertrahunt ad pœnas inferni; non autem illi quos Angeli perducunt ad gaudia paradisi. Aut, illi sunt plorandi, qui post mortem a dæmonibus sepeliuntur in inferno; non illi qui ab Angelis collocantur in cælo: illi sunt plorandi, qui male moriuntur, non illi qui bene finiunt: illi sunt flendi, qui mala morte præoccupantur; et non illi qui pretiosa morte honorantur. Christi virgo, audi quæ dico. Quando mortuos qui bene moriuntur, lugeo, mihi noceo, et illis non proficio: quando mortuos ploro, et illis non prodest, et mihi obest. Illi ergo mortuos suos carnaliter lugeant, qui resurrectionem negant, aut qui post mortem non credunt resurrectionem. Igitur, soror charissima, nos qui mortuos nostros credimus cum Christo regnare, non debemus pro eis plorare, sed orare: non debemus mortuos carnaliter lugere, sed pro eis Domino preces fundere, ut eos dignetur de penis eripere.

LXXI. — De judicio.

166. Duplex est judicium divinum: unum, quo in hac vita judicantur homines; alterum, quo in futura judicabuntur. Propterea quidam hic judicantur per infirmitates et paupertates, et per varias tribulationes hujus sæculi, ne in futuro judicentur?

(I Cor. XI, 31, 32.) Ideo quibusdam ad purgationem proficit temporalis pœna: quorundam vero hic inchoatur damnatio, et illic paratur perfecta perditio. Quidam judicantur in hoc sæculo per tribulationem: quidam vero in futuro judicabuntur per ignem. Ad examen districti Judicis, nec justitia secunda erit. Inde est quod de Domino loquitur Job: *Innocentem et impium ipse consumit* (Job IX, 22). Consumitur quippe a Deo innocens, quando ipsa innocentia liquidius requisita, et divinæ innocentiae comparata, nihil efficitur. Consumitur etiam a Deo impius, quando subtilitate divini examinis impietas illius requiritur, et de recto damnatur. Christus in judicio pro diversitate meritorum mitis ac suavis apparebit electis: reprobis vero apparebit terribilis. In die judicii qualem unusquisque habuit conscientiam, talem judicem habebit; ut Christo in sua tranquillitate manente, illis solis terribilis appareat, quos mala conscientia accusat. Soror charissima, audi beatum Isidorum: « Nullus homo est sine peccato, nec quisquam securus esse potest de Dei judicio: cum etiam de otiosis verbis reddenda sit ratio (Matth. XII, 36). » Heu nobis miseris peccatoribus! heu nobis indignis! quid in illa die dicturi sumus, qui non solum otiosis verbis, sed et factis quotidie peccamus, et a malis actibus nunquam cessamus? Si in judicio omnipotentis Dei justus securus non erit, quid de nobis peccatoribus erit? Si ad examen districti Judicis, nec justitia justis hominis erit secunda; nos miseri quid faciemus in die illa, qui quotidie multiplicamus peccata nostra? si in die judicii vix salvabitur justus, nos qui innumerabilia peccata fecimus, in die illa ubi apparebimus? (I Petr. IV, 18, et Prov. XI, 31.) Nullus homo sine timore poterit esse in die illa, quando cæli movendi sunt et terra, et omnia elementa calore sunt solvenda; de qua etiam dicitur: *Dies illa, dies tribulationis, dies miserie et vindictæ, dies nubis et caliginis, dies tubæ et clangoris; tribulabitur in ea fortis* (Sophon. I, 15, 16, 14).

167. — Heu, frater mi, quid in illa die dicturi sumus, quando ille districtus Judex advenerit? Dum enim adventum illius memorasti, me plorare fecisti: tu memorando terribilem diem judicii, ad lacrymas me coegisti. — Soror mihi in Christo dilecta, bene fecisti, si cum timore districti Judicis flevisi; quia antequam appareat dies judicii, oportet nos prævenire ante faciem ejus in confessione, et lacrymas nostras in conspectu ejus ponere. In hac vita est tempus acceptabile, et dies salutis. Unde dicitur: *Quærite Dominum dum inveniri potest, invocate eum dum prope est* (Isai. LV, 6). In hac vita non videtur Judex, et est prope: in futura vita videbitur, et erit longe. Igitur, soror charissima, necesse est ut quæramus Dominum in toto corde, et tota mente in hac præsentis vita, si eum invenire quærimus in futura. Si eum in hac vita cum omni devotione quæsierimus, et a malis operibus recesserimus, in die judicii misericordiam ab eo consequemur, quia

benignus et misericors est. De illo namque scriptum est: *Suavis Dominus universis, et miserationes ejus super omnia opera ejus* (Psal. CXLIV, 9). Igitur soror charissima, deprecemur ipsum terribilem ac justissimum Judicem cum lacrymis et omni devotione, ut in die judicii non reddat nobis secundum iniquitates nostras, sed secundum misericordias suas, et ut non permittat nos cum impiis audire illam terribilem sententiam, *Ite, maledicti, in ignem æternum*: sed ut nos faciat cum electis suis audire, *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi* (Matth. XXV, 41, 34).

LXXII. — Epilogus.

168. Soror charissima, jam per gratiam Dei navim locutionis ad portum dirigo: sed tamen iterum ad te revertor loquendo. Tu enim rogasti, ut verba sanctæ admonitionis scriberem tibi. Ego vero si non ut debui, tamen per gratiam Dei, ut potui, ex dictis sanctorum Patrum ad tuam commonitionem sententias collegi, quas tuæ Dilectioni in hoc libro repræsentavi. Ecce igitur, soror mihi in Christo dilecta, habes bonæ vitæ monita. Datum est tibi consilium bene vivendi, et etiam norma. Nulla jam ignorantia a peccato te excusat. Non es jam nescia bonæ vitæ. Non enim imprudens aut ignara bene vivendi jam poteris dicere: Per ignorantiam peccavi. Quare? Quia jam lex posita est tibi quam debes sequi: jam ostensa sunt tibi præcepta bene vivendi: jam demonstratum est tibi qualiter in domo Dei debeas conversari: qualis debeas esse, jam ostensum est tibi. Jam habes cognitionem mandatorum: jam scis quid sit recte vivere. Vite ergo ne ultra offendas, vide ne deinceps bonum quod nosti, dissimules. Bonum legis male vivendo contempsisti. Si bona quæ legis, male vivendo contempseris, in conspectu Dei nimis eris culpabilis. Quare? Quia melius est viam salutis non cognoscere, quam post cognitionem retro ire. Ergo acceptum donum scientiæ mente et opere retine: imple opere quod didicisti præceptione. Soror venerabilis, iterum iterumque præcipio tibi, ut summo studio custodias monita hujus libri.

LXXIII. — Sororis pro se intercessionem apud Deum rogat.

169. Te deprecor, soror charissima in Christo, ut non pigeat audire ea quæ tibi volo dicere cum magno desiderio: quia in Christo te multum diligo, ideo tibi conscientiam ostendo meam. Sed dum tibi peccata mea manifesto, ne forte aures tuas polluam timore. Te tamen rogo, dilecta soror in Christo, ut des veniam mihi peccatori indigno. Ego miser et peccator a primis fere annis contaminavi vitam meam: semper nova peccata veteribus conjunxi; semper peccata peccatis addidi; peccare nunquam desit:

bonum quod debueram facere, non feci; malum quod non debueram facere, feci. Ego miser non sum dignus videre altitudinem cæli præ multitudine iniquitatis meæ, quoniam irritavi iram omnipotentis Dei adversum me, et innumerabilia mala coram eo cogitavi, dixi et feci ab infantia mea usque in præsentem diem. Ego infelix peccavi in infantia, peccavi in pueritia, in adolescentia, in juventute; sed etiam, quod est gravius et periculosius, peccavi in senectute. Cecidi miser in cœnum flagitiorum. Ego reus cecidi in foveam peccatorum. Ego culpabilis cecidi in puteum iniquitatis. Ego infelix cecidi in profundum malorum: descendi miser in volutabrum vitiorum. Heu, miser! heu, infelix! cecidi, et per me non valeo surgere. Te ergo deprecor, soror in Christo amabilis, ut tu me subleves manu tuæ orationis. Manum tuæ orationis mihi porrige, et me de profundo vitiorum extrahe. Tuæ intercessionis manum intende, et me de fovea iniquitatis eripe. Soror charissima, certus sum quod si tu pactum quod cum Christo pepigisti, servaveris; et tibi dabitur corona in æterna gaudia, et mihi peccatori dabitur venia in hac vita. Si tu ea quæ Christo vovisti, devota mente impleveris; et mihi indigno veniam obtinebis, et tu cum sanctis virginibus in cœlesti thalamo letaberis.

170. Honesta virgo, certus sum, nec dubito quod tua virginalis oratio poterit obtinere veniam peccatorum meorum mihi indigno. Soror venerabilis, si tu in servitio Dei, sicut pollicita es, perseveraveris: et mihi peccatori indulgentiam consequeris, et tu inter choros virginum in perpetuum exaltaberis. Honesta virgo, rogo ut intenta mente audias quæ dico. Tu es soror mea devotissima in Christo, per cuius intercessionem mundari a peccatorum meorum sordibus non dubito. Si tu, honorabilis virgo, accepta es virgo Deo, et si tu cum Jesu Christo sponso tuo casto cubili cubueris, pro salute mea quidquid ab eo petieris impetrabis. Si tu, soror, castis amplexibus Christum amplexata fueris, profecto mihi peccatori veniam obtinere poteris. Si tu amplexibus Christi fragrantissimo odore virginitatis adhæseris, mihi indigno indulgentiam obtinebis. Si Jesum Christum sponsum cœlestem super omnia amaveris, et in ejus dulcissimo amore requieveris, delictorum meorum absolutionem acquirere poteris. Jesus Christus sponsus tuus non te contristabit; sed quodcumque petieris dabit tibi, qui te suæ copulæ sociavit: multum enim te diligit, qui suo sanguine te redemit. Igitur amor tuus in Christo, erit peccatorum meorum remissio. Spem remissionis habeo, si tu, charissima soror, quam multum diligo, intraveris cum Christo ad nuptias in cœlestem thalamum. Tu, soror venerabilis, in die districti ac tremendi judicii Dei, solatium meum eris, ubi sum redditurus rationem de culpis et negligentis meis. Meritum enim tuæ sanctæ virginitatis minuet pœnam meam iniquitatis. Amen.